

СТРУЧНО УПУТСТВО ЗА ПОДРШКУ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИМ УСТАНОВАМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА И УЧЕНИЦА ОД ДИГИТАЛНОГ НАСИЉА

Дигитална писменост или дигитална компетенција представља једну од кључних вештина неопходних за „преживљавање“ у 21. веку. Према Европском оквиру кључних компетенција за целоживотно учење (Key Competences for Lifelong Learning — a European Reference Framework), дигитална компетенција налази се међу осам кључних компетенција за целоживотно учење и активно учешће у друштву, а дефинише се као способност критичког и безбедног коришћења технологије на послу, у слободно време и у комуникацији (European Parliament and the Council, 2006).

У многим земљама света ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ је укључена у наставни програм свих предмета, на свим нивоима образовања и представља ОБАВЕЗАН ОБРАЗОВНИ ИСХОД!

1. Додатна подршка образовно-васпитним установама за заштиту ученика и ученица од дигиталног насиља и за мере безбедног и одговорног коришћења интернета

Додатна подршка образовно-васпитним установама за заштиту ученика и ученица од дигиталног насиља представља активности које је потребно реализовати у оквиру Годишњег плана рада, Програма заштите ученика од насиља а које треба да имплементирају чланови Тима за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања одељенске старешине, стручна служба и Ученички парламент. Ове активности развијају знања и вештине потребне за одговорно и безбедно коришћење интернета, као и начине и процедуре реаговања у образовно-васпитним установама када се дигитално насиље деси. Самим тим, предвиђене активности представљају подршку примени Правилника о протоколу поступања у одговору установе на насиље, злостављање и занемаривање.

2. Циљне групе

Приручник „Дигитално насиље: превенција и реаговање“ намењен је ученицима и ученицама, запосленима у образовно-васпитним установама, родитељима како би се информисали о свим предностима и могућностима које интернет пружа, али и потенцијалним ризицима на интернету; оснажили за препознавање и благовремено адекватно реаговање у ситуацијама дигиталног насиља; подстакли на заједнички рад на превенцији овог облика насиља.

Потребно је да, се приликом извођења радионица, води рачуна о циљној групи, њиховим предзнањима, развојним карактеристикама и контексту.

3. Услови, простор и опрема

Да би установа била успешна у превенцији насиља, потребно је да све активности и програми који се у њој реализују буду међусобно усклађени и усмерени на квалитет и стварање погодне атмосфере за учење и рад. Образовно-васпитна установа је у обавези да, у оквиру Програма заштите деце од насиља, који је саставни део Годишњег плана рада установе, планира и реализује превентивне активности, успоставља јасне улоге и процедуре у ситуацијама насиља и подиже ниво свести и осетљивости на све облике насиља. Планирање превентивних активности треба да укључи и активности на плану заштите од дигиталног насиља и Приручник „Дигитално насиље: превенција и реаговање“ је управо и креиран у те сврхе. Свака образовно-васпитна установа треба да анализира стање безбедности, то повеже са процесом самовредновања и вредновањем рада и развојним планирањем.

У *Приручнику за примену Посебног протокола за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама* наведено је 11 предмета у оквиру којих може да се учи о теми насиља над децом: српски (матерњи) језик, свет око нас, физичко васпитање и школски спорт, грађанско васпитање, верска настава, географија, историја, биологија, филозофија, социологија, устав и државно уређење, психологија. У оквиру сваког од ових предмета постоје саджаји који могу са ученицима да се раде уз коришћење савремених технологија. То отвара простор за примену елемената који се обрађују у радионицама датим у Приручнику и ствара могућност да у припрему часа буду укључени и ученици, који имају развијене дигиталне компетенције.

Приликом извођења радионица, потребно је обезбедити неопходан материјал који је наведен на почетку сваке радионице, а количина и врста материјала зависи од саме радионице и броја учесника/ца.

С обзиром на природу радионичарског рада, неопходно је да у учионици/просторији у којој се реализује радионица постоји могућност померања клупа и столица. Потребно је предвидети и слободну површину на зиду/школској табли на коју ће се повремено (у зависности од захтева радионице) постављати папери/постери настали током рада.

4. Упутство за реализацију радионица

Препорука је да радионице реализују наставници/е, односно одељењске старешине, стручни/е сарадници/е у сарадњи са ученицима/ама и родитељима који добро познају и користе дигиталне уређаје, социјалне мреже и онлајн сервисе. Код неких радионица нужно је да у реализацији учествује наставник/ца информатике или нека друга особа из установе (или родитељ) јер су потребна напреднија техничка знања и вештине за реализацију радионице (то је наведено у напомени код тих радионица).

Радионице су осмишљене тако да обухвате различите теме; водитељ/ка може да реализује све радионица из програма (редоследом којим су оне наведене), али такође може да изабере неке од радионица (у складу с циљевима, потребама и расположивим временом) или чак делове појединих радионица.

Радионице које вам предлагемо схватите као „ризницу идеја”. Препорука је да водитељи/ке радионица, уз помоћ информација ресурса о дигиталном насиљу, сами/е креирају нове радионице у овој области, као и да постојеће радионице мењају и прилагођавају учесницима/ама и контексту у којем се реализују.

5. Процедура за имплементацију активности садржаних у Приручнику „Дигитално насиље: превенција и реаговање“

Образовна-васпитна установа је у обавези да, до краја школске 2016.године, реализује активности на плану заштите ученика од дигиталног насиља, тако да обухвате минимум две радионице за родитеље, наставнике и ученике. Извештај о реализованим активностима, као и примере добре праксе, послати на digitalno.bezbedno@mpn.gov.rs

Школске 2016/2017 године, образовно-васпитна установа у обавези је да:

- изврши анализу стања безбедности у установи и у складу са тим, припреми Програм заштите деце и ученика од насиља у коме ће у оквиру превентивних активности планирати реализацију радионица са ученицима, родитељима и наставницима
- предвиди мере интервенције које ће обухватити јасне процедуре које се користе у случајевима дигиталног насиља, као и да подели улоге и одговорности
- да о свему наведеном благовремено и транспарентно информише све актере школског живота
- извештај о реализованим активностима, са приложеним примерима добре праксе шаље координатору за превенцију насиља надлежне школске управе до краја школске 2016/2017. године